

Bouw- wijzer

Editie 2024

BEWUSTE

BOUWERS

Inhoudsopgave

De Omgevingswet: een nieuw tijdperk in de sector	3
PBM's op de bouwplaats: gezamenlijke verplichting!	6
Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)	9
Deelname	12
Educatief programma	14

De Omgevingswet: een nieuw tijdperk in de sector

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 jl., bevinden we ons in een nieuw tijdperk. De wet markeert niet alleen het einde van het bouwbesluit, maar introduceert ook belangrijke veranderingen op het gebied van veiligheid en omgevingsmanagement. We nemen je mee in enkele belangrijke aspecten van de Omgevingswet en andere wetenswaardigheden.

De Omgevingswet, die gericht is op het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving, streeft naar een goede balans tussen beide doelen. Hierbij wordt ingezet op het realiseren en behouden van een veilige en gezonde leefomgeving. Deze wet brengt minder regelgeving met zich mee en bevordert een samenhangende aanpak van de leefomgeving, waardoor ruimte ontstaat voor lokaal maatwerk en een verbeterde, snellere besluitvorming. Ondanks dat er minder regelgeving met de Omgevingswet is gemoeid, is in de wet wel een algemene zorgplicht opgenomen, waarbij burgers en bedrijven verplicht zijn om alle redelijkerwijs mogelijke maatregelen te nemen om nadelige gevolgen voor de leefomgeving te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

Einde van het Bouwbesluit, welkom Bbl

Een van de meest in het oog springende veranderingen in relatie tot de Omgevingswet, is de vervanging van het vertrouwde Bouwbesluit door het nieuwe Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Artikel 7.15 van het Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL) schrijft voor dat bij het verrichten van bouwen sloopwerkzaamheden maatregelen worden getroffen ter voorkoming van:

- Letsel aan personen in de directe omgeving van het bouw- en sloopterrein
- Letsel aan personen die het bouw- en sloopterrein onbevoegd betreden
- Gevaar voor de veiligheid van belendingen (naburige gebouwen, objecten of activiteiten).

De acceptatie van hinder en daarmee de grenzen die daaraan kunnen worden gesteld zijn lokaal verschillend, maar door het vaststellen van deze richtlijn als lokaal beleid ontstaat een gewenste uniformiteit in Nederland.

Bewaking van veiligheid

Een belangrijk aspect van de Omgevingswet is de herdefiniëring van verantwoordelijkheden met betrekking tot veiligheid op en rond bouwplaatsen. Deze wet introduceert een duidelijke scheiding in de bewaking van veiligheid, waarbij de focus ligt op omgevingsveiligheid. De bouwplaats veiligheid wordt geregeld via Arbo besluit, terwijl omgevings- en bouwwerkveiligheid worden afgehandeld in Bbl. De nieuwe dynamiek vereist een nauwere samenwerking tussen alle betrokken partijen om ervoor te zorgen dat veiligheid te allen tijd wordt gewaarborgd.

De 'knip' in de bewaking over veiligheid resulteert in de Landelijke richtlijn bouw- en sloopveiligheid (opgesteld door de Vereniging Bouw- & Woningtoezicht Nederland). Hierin staat meer uitleg over Bbl, is een procedure opgenomen omtrent veiligheid in de directe omgeving van bouw- en sloopactiviteiten en staat de relatie met de veiligheidscoördinator en kwaliteitsborger beschreven. De risicomatrix is ook een zeer waardevol instrument en bevat vragen met betrekking tot: veiligheid van de omgeving en omringende bebouwing, veiligheid verbouw in gebruik blijvend pad, veiligheid buiten de bouwveiligheidszone, invloed op bereikbaarheid van de omgeving tijdens de realisatiefase en schade aan belendingen of natuur.

Naast de richtlijn, die met name bedoeld is voor opdrachtnemers en de uitvoering, is door het Rijksvastgoedbedrijf een handleiding opgesteld voor opdrachtgevers.

Met behulp van onderstaande bronnen is dit artikel tot stand gekomen:

- Landelijke richtlijn bouw- en sloopveiligheid versie 2.14
- Infoblad Veiligheid en gezondheid bij bouw- en sloopwerkzaamheden
- Handleiding voor opdrachtgevers, vanuit het Rijksvastgoedbedrijf

De Omgevingswet bevat verschillende **'nieuwe' definities** die essentieel zijn voor het begrip en toepassing. Enkele definities lichten wij voor je uit:

Bouwveiligheidszone: het gedeelte van de aan het bouw- of sloopwerk grenzende gebied (zowel boven als onder de grond) waarin geen publiek aanwezig is.

Hinderzone: het gedeelte van de aan het bouw- of sloopwerk grenzende gebied (zowel boven als onder de grond), waarin hinder kan ontstaan door bouw- of sloopactiviteit. Hinder is bijvoorbeeld: geluidshinder, trillingen, stofhinder, lighthinder.

Omgeving: de ondergrond, de (beschikbare en mogelijke) ruimten en gebouwen voor publiek, verkeer, gebruikers, expeditie, exploitatie, de bovengrondse infrastructuur, de objecten en personen op grotere hoogte en dergelijke die mogelijk effect kunnen ondervinden tijdens de uitvoering van een bouwproject.

Publiek: degenen die blootgesteld kunnen worden aan risico's tijdens de uitvoering van een bouwproject, zonder zelf actief bij dat bouwproject betrokken te zijn, en waarvoor het bevoegd gezag kan beslissen welke maatregelen nodig zijn vanwege bouw- en sloopveiligheid.

Risicomatrix: matrix die duiding geeft van de risico's voor de veiligheid die zijn verbonden aan de beoogde bouw- of sloopwerkzaamheden (art. 7.5a, eerste lid, Bbl; art 5.54 Or opgenomen in bijlage XVIIIa Or).

Veiligheidscoördinator directe omgeving: de veiligheidscoördinator is (in de uitvoeringsfase) in dienst van de hoofdaannemer of opdrachtgever (het normadressaat) en coördineert de veiligheidswerkzaamheden namens hem (zie 7.5a, tweede lid Bbl).

Veiligheidsplan: (noodzakelijk indien matrix >12 punten) omschrijft de benodigde maatregelen die invulling geven aan het kunnen voorkomen van letsel aan personen in de directe omgeving van het bouw- en sloopterrein op grond van art 7.15 van het Bbl.

Veiligheidsafstand: wiskundig vast te stellen (par 6.2 richtlijn), echter is niet hetzelfde als wat wordt bedoeld met 'directe omgeving', conform art. 7.4 Bbl.

Een afscheiding: (lees bouwhek) wijst zodoende verantwoordelijke en bevoegde partijen aan.

- Binnen afscheiding geldt verantwoordelijkheid volgens Arbobesluit (aannemer en opdrachtgever)
- Buiten geldt wetgeving als Wegenverkeerswet en geldt naast opdrachtgever/aannemer ook wegbeheerder als verantwoordelijke.
- Art 7.2 sub a Bbl > moet ook worden voorkomen dat onbevoegd bouw- of sloopterrein kan worden betreden (toegang afsluiten dus).

Bouwverkeer: onderscheidt zich van regulier verkeer door bijzonder gedrag en uitvoeren van bijzondere manoeuvres.

PBM's op de bouwplaats: gezamenlijke verplichting!

In de bouwsector staat veiligheid hoog in het vaandel. Elke dag worden medewerkers op en rond de bouwplaats blootgesteld aan gevaren en liggen risico's op de loer. Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) zijn daarom van onschatbare waarde. Het gebruik van PBM's is cruciaal en daarom vind je hier de belangrijkste feiten op een rij.

Wat zijn PBM's?

Het gaat in dit artikel over uitrustingen die medewerkers dragen of gebruiken om zichzelf te beschermen tegen gezondheids- of veiligheidsrisico's op het werk. Op de bouwplaats hebben we het dan over middelen zoals veiligheidshelmen, oogbescherming, gehoorbescherming, veiligheidshandschoenen en veiligheidsschoenen.

Aan welke eisen moeten PBM's voldoen?

Vanuit een RI&E (risico-inventarisatie en – evaluatie) die de werkgever moet opstellen, conform artikel 5 van de Arbeidsomstandighedenwet, volgt welke PBM's beschikbaar moeten zijn en gedragen moeten worden. Een belangrijk onderdeel van deze RI&E is het opstellen van een plan van aanpak. Hieruit moet duidelijk blijken wat het gevaar is en of op een andere wijze (bron aanpak) het gevaar weggenomen kan worden. Als dit niet het geval is, dan moet de medewerker beschermd worden met persoonlijke beschermingsmiddelen. PBM's zijn daarom ook altijd slechts een hulpmiddel en de laatste stap in een geheel van maatregelen. Er bestaat dan ook geen 'standaard' pakket aan PBM's; ze worden telkens specifiek bepaald door de aard van het werk en de daarbij gepaard gaande veiligheidsrisico's.

PBM's dienen te voldoen aan strikte wettelijke eisen en normen om effectieve bescherming te bieden en veiligheid te waarborgen. In de Europese Unie moeten alle PBM's voldoen aan de Verordening (EU) 2016/425. PBM's moeten niet alleen passend zijn voor de specifieke risico's waaraan medewerkers worden blootgesteld, maar ze moeten ook comfortabel zijn om te dragen en geschikt zijn voor de omstandigheden op de werkplek. Dit betekent dat PBM's moeten voldoen aan technische specificaties met betrekking tot ontwerp, materialen, constructie en prestaties.

Wie is verantwoordelijk voor het dragen van PBM?

Het is de primaire verantwoordelijkheid van werkgevers om hun medewerkers van de vereiste PBM's te voorzien. Zij moeten ervoor zorgen dat de middelen geschikt zijn voor de specifieke risico's en werkomstandigheden, correct worden gebruikt en onderhouden en dat werknemers adequaat worden getraind

in het gebruik van de middelen.

Medewerkers hebben op hun beurt de plicht om de verstrekte PBM's te gebruiken volgens de richtlijnen van de fabrikant. Ze dienen zorgvuldig om te gaan met hun PBM's, ze correct op te bergen na gebruik en eventuele beschadigingen of defecten onmiddellijk te melden aan hun werkgever.

Wanneer moet je een PBM vervangen?

Het regelmatig controleren en vervangen van PBM's is essentieel om de effectiviteit ervan te waarborgen en de veiligheid van medewerkers te garanderen. PBM's kunnen na verloop van tijd verslijten, beschadigd raken of hun beschermende eigenschappen verliezen. Daarom is het noodzakelijk dat werkgevers een systematisch vervangingsbeleid implementeren, om ervoor te zorgen dat medewerkers te allen tijde zijn voorzien van goed functionerende PBM's.

Het vervangingsbeleid moet gebaseerd zijn op een grondige inspectie van de PBM's, inclusief visuele controles en functionele tests. Medewerkers spelen hier zelf ook een belangrijke rol in; eventuele gebreken of beschadigingen moeten direct gemeld worden, zodat het PBM tijdig vervangen kan worden. Daarnaast moeten de PBM's regelmatig worden onderhouden en gereinigd om hun levensduur te verlengen en optimale prestaties te behouden.

Het moment waarop een PBM moet worden vervangen varieert en is afhankelijk van verschillende factoren, zoals de mate van blootstelling aan risico's, de gebruiksfrequentie en de werkomstandigheden.

Algemene richtlijnen:

- Wegwerpartikelen: Middelen zoals wegwerphandschoenen, stofmaskers en wegwerpoveralls moeten na elk gebruik worden vervangen.
- Herbruikbare PBM's: Voor herbruikbare PBM's zoals veiligheidshelmen, veiligheidsbrillen, oorbeschermers en harnassen, moeten inspecties regelmatig worden uitgevoerd volgens de instructies van de fabrikant. Afhankelijk van het gebruik kunnen deze inspecties wekelijks, maandelijks of zelfs dagelijks nodig zijn.

- Periodieke vervanging: Sommige PBM's hebben een vastgestelde levensduur of een maximale gebruikperiode voordat ze moeten worden vervangen, zelfs als ze geen duidelijke tekenen van slijtage vertonen. Dit kan variëren van enkele maanden tot meerdere jaren, afhankelijk van het type PBM.
- Inspectie na schade: Als een PBM beschadigd raakt, moet het onmiddellijk worden geïnspecteerd en mogelijk vervangen, zelfs als dit buiten de normale inspectie- of vervangingscyclus valt.

Door een strikt vervangingsbeleid te hante- ren en medewerkers actief te betrekken bij het inspectieproces, kunnen werkgevers ervoor zorgen dat PBM's consistent voldoen aan de vereiste normen en de veiligheid van medewerkers op de bouwplaats blijven waarborgen.

Dit artikel is tot stand gekomen met behulp van de volgende bronnen:
<https://www.isero.nl/nl-nl/pbm>.
<https://www.volandis.nl/werk-veilig/persoonlijke-beschermingsmiddelen>.
<https://www.arboportaal.nl/onderwerpen/persoonlijke-beschermingsmiddelen>.
Check deze websites voor meer richtlijnen en informatie.

Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)

Je hebt het vast al eens voorbij horen komen of wellicht ben je vanuit jullie bedrijfsbeleid al actief met SEB. Maar waarom is het belangrijk, wat houdt het in, welke verplichtingen zijn er en hoe kun je praktische invulling geven aan deze ontwikkeling? Dat is wat wij je willen meegeven, evenals bronnen waar je nog meer informatie kunt vinden voor verdere verdieping en/of invulling van het begrip.

Waarom SEB?

Het laat zich eigenlijk wel raden, maar toch nog even in het kort waarom schoon en emissieloos bouwen noodzakelijk is. Onze natuur, het klimaat en ook onze gezondheid wordt bedreigd door schadelijke emissies zoals stikstof, CO₂ en fijnstof. Onze mooie bouwsector draagt daar ook in belangrijke mate aan bij. En zoals altijd zijn we in onze sector bezig met verbeteren en ontwikkelen, dus ook deze transitie kunnen we aan. Maar om te voorkomen dat we allemaal het wiel gaan uitvinden of eenzijdig gaan investeren, is het zinvol om dit sectorbreed en met partners zoals de overheid gestructureerd te doen. Hiervoor is het programma SEB opgesteld.

Wat is SEB?

SEB is een programma dat doelstellingen en ambities op het gebied van bouwmaterieel bundelt en zorgt voor één aanpak om deze te behalen. In dit programma zijn 'instrumenten' opgenomen die gevolgd/ingezet kunnen worden, zoals een routekaart met stappen voor concrete en haalbare acties voor de hele bouwsector, tot 2030 en daarna. Om het programma, oftewel de inzet van alles en iedereen, ook mogelijk te maken is een convenant opgesteld. Het volgen van het convenant geeft invulling aan de verplichting zoals deze gesteld is in de Bbl (actief met invoering van de Omgevingswet op 1-1-2024).

Als je het convenant ondertekent, waarmee je je dus ook verplicht tot inzet om doelstellingen te behalen, krijg je toegang tot het ondersteuningsprogramma. Denk hierbij aan financiële steun en praktische tools uit

geleerde (praktijk)lessen. Let op: ook als je het convenant niet tekent, heb je de verplichting om emissie te reduceren. Dit is geregeld in Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), waar in artikel 7.19a wordt aangegeven dat bij bouw- en sloopwerkzaamheden het verplicht is om 'adequate maatregelen' te nemen om uitstoot van stikstof te beperken. Waarbij het minimumniveau gebruikt kan worden als gedeeltelijke invulling van het begrip 'adequate maatregelen'.

Het convenant SEB

Het convenant richt zich op de verduurzaming van bouwmaterieel dat wordt ingezet in de bouwsector. Met een routekaart wordt toenemende emissiereductie in de bouwsector richting 2030 beoogd. De routekaart geeft een uitwerking van en toelichting op de maatregelen, om werkbaar en betaalbaar emissies effectief te reduceren.

Niveaus emissie-eisen

Niveaus	Van Toepassing op	Toelichting
Minimumniveau	1. Emissie-eisen voor mobiele werktuigen	Gedeeltelijke invulling emissiereductieplicht uit het Bbl
	2. Vergunningsplichtige bouwprojecten en meldingsplichte bouw- en sloopprojecten	Toepassing bij vergunningen, overheid in de rol van bevoegd gezag
	3. Bouwwerken (alle)	
Basisniveau	1. Emissie-eisen voor mobiele werk-, voer- en vaartuigen	Toepassing in aanbestedingseisen door opdrachtgevende partijen (publiek en privaat) die het convenant hebben ondertekend
	2. Bouw-, onderhouds- en sloopprojecten	
Ambitieuze niveau	3. Bouwwerken en werken die onder dit niveau worden uitgevoerd	Toepassing in aanbestedingseisen door opdrachtgevende partijen die voor het ambitieuze niveau tekenen

Figuur 1. bron: Routekaart SEB

Instrumenten

Zoals aangegeven zitten in het programma SEB zogenaamde instrumenten die je kunt volgen. Eén van de belangrijkste hierin is de routekaart, deze verbindt en koppelt maatregelen tegen de tijd om emissiereductie-doelstellingen te behalen.

Er zijn vier tijdspannen in aangegeven, die telkens strenger worden m.b.t. vereisten.

Deze tijdspannen zijn;

- Vanaf inwerkingtreding tot en met 31 december 2024
- Vanaf 1 januari 2025 tot en met 31 december 2027
- Vanaf 1 januari 2028 tot en met 31 december 2029
- Vanaf 1 januari 2030 tot en met 31 december 2030

In de routekaart zijn ook niveaus gekoppeld waar in ze op een vastgelegde datum behaald moeten zijn. Ze beschrijven de hoogte van gestelde emissie-eisen in relatie tot het toepassingsgebied.

Vanwege de grote diversiteit tussen projecten, is de aanpak naar schoon en emissieloos bouwen onderverdeeld in vier transitiepaden:

- Weg, dijk & spoor
- Woningbouw & utiliteit
- Kustlijnverzorging & vaargeulonderhoud
- Energie

Voor meer informatie check:

<https://opwegnaarseb.nl/transitiepaden>.

Praktisch gezien

Verduurzamen kan ook door praktische maatregelen te nemen, zoals:

- Het stimuleren of eisen van bepaalde prefab bouwelementen. Of de inzet van IFD (Industrieel, Flexibel, Demontabel) bouwtechnieken, waarmee het gebruik van bouwmachines verminderd wordt.
- Het stimuleren van zuinig rijden en werken. Dat kan door bijvoorbeeld een training 'Het Nieuwe Draaien' te stimuleren of verplichten.
- Bouwmaterieel minder stationair laten draaien, bijvoorbeeld door het verplicht stellen van een start-stopknop.
- Maatregelen om te zorgen dat ladingcapaciteit zo optimaal mogelijk benut wordt.
- Digitalisering inzetten om transportbewegingen te optimaliseren. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van een Control Tower, waarbij logistiek efficiënter ingericht wordt.
- Het stimuleren of eisen van de inrichting van bouw hubs, waarmee bouwtransport wordt verminderd.
- Ontwerpen maken met minder materiaal en ontwerpen waarbij de levensduur langer is.

Deelname

Iedere bouwplaats in het publieke domein dat de uitvoering in gaat, kan worden aangemeld bij Bewuste Bouwers. Dit kan op basis van bedrijfs- of projectdeelname.

Bedrijfsdeelname

Bij bedrijfsdeelname zijn de jaarlijkse kosten op basis van de omzet van de onderneming en van het aantal bouwplaatsen dat deze wil laten auditeren. Het toetsingpercentage bepaalt op hoeveel audits per jaar je recht hebt.

Bedrijfsdeelnemerschap omzet (€ mio) van – tot		Max aantal actieve bouwplaatsen in het jaar	Jaarbijdrage Toetsing 100%	Jaarbijdrage Toetsing 50%	Jaarbijdrage Toetsing 20%
0	3	2*	€ 2.050	€ 1.540	€ 1.090
3	25	5*	€ 6.460	€ 3.790	€ 2.720
25	50	7*	€ 9.120	€ 5.430	€ 3.790
50	75	10	€ 13.040	€ 8.150	€ 5.430
75	100	15	€ 19.475	€ 11.890	€ 8.150
100	200	25	€ 32.600	€ 19.560	€ 13.580
200	500	40	€ 52.150	€ 30.420	€ 21.730
500	1000	65	€ 84.750	€ 48.890	€ 38.030
1.000	3000	90	€ 117.340	€ 70.620	€ 54.325
>3000		125	€ 162.975	€ 108.650	€ 92.350

* Voor BREEAM-projecten geldt een toeslag van € 525,00 voor het eerste jaar.

Extra's voor bedrijfsdeelnemers

Als bedrijfsdeelnemer profiteer je van de volgende extra's:

- Je hebt realtime inzicht in de cijfers van de uitgevoerde audits, een overzicht van het aantal bouwplaatsaanmeldingen, de audit- en mysterieverslagen en een update van de meldingen via verbeterdebouw.nl.
- Bedrijfscertificaat.
- Prominente plaats op de website van Bewuste Bouwers.
- Communicatie en profilering via de communicatiekanalen van Bewuste Bouwers.

Projectdeelname

Wil jij laten zien dat je bewust bouwt, maar (nog) geen bedrijfsdeelnemer worden? Dat kan door projectdeelname; je meldt je project eenmalig aan en wij toetsen jouw project op de gedragscode, waardoor ook jij een beste buur kan zijn! Bovendien sluit je, met het inzetten van de gedragscode op jouw project, automatisch aan en/of voldoe je in sommige gevallen gelijk aan de vereisten van de Omgevingswet, Governance Code Veiligheid in de Bouw, BLVC.nl, MVO Nederland en meer.

Bij projectdeelname meld je als bedrijf een project aan op basis van de omvang van het project. Het project heeft recht op één audit per jaar.

Aanheemsom (€ mio) van – tot		Bijdrage 1e jaar	Bijdrage 2e jaar en verder
0	1*	€ 1.025	€ 1.025
1	6*	€ 1.540	€ 1.025
6	12*	€ 2.050	€ 1.540
12	21*	€ 2.560	€ 2.050
21	33*	€ 3.075	€ 2.560
33	45	€ 3.590	€ 3.075
45	75	€ 4.100	€ 3.590
75	100	€ 4.610	€ 4.100
>100		€ 5.125	€ 4.610

* Voor BREEAM-projecten geldt een toeslag van € 525,00 voor het eerste jaar.

Educatief programma

Iedere bouwplaats in het publieke domein dat de uitvoering in gaat, kan worden aangemeld bij Bewuste Bouwers. Dit kan op basis van bedrijfs- of projectdeelname.

Bewuste Bouwers biedt verschillende handvatten om de gedragscode toe te passen in de praktijk. Bekijk de mogelijkheden:

Toolbox meeting

Als bedrijfsdeelnemer profiteer je van de volgende extra's:

- Waarom Bewuste Bouwers – algemene uitleg.
- Gericht op een actueel onderwerp, zoals sociale veiligheid in de bouw.
- Op maat – pijlgericht.
- Draagt bij aan bewustwording.

De toolbox meeting wordt verzorgd in de bouwkeet, op de bouwplaats, en duurt ca. 30 minuten. De kosten bedragen € 300,= exclusief btw.

Workshop

- Opstellen stakeholdersanalyse.
- Basisopzet BLVC-plan.
- Op maat, in overleg.

Een workshop heeft een interactief karakter, duurt ca. 2.5 uur en wordt in-company gegeven. De kosten bedragen € 600,= exclusief btw.

Training Omgevingsveiligheid

- Gericht op het bewustzijn van mogelijke risico's en de impact van beheersmaatregelen voorafgaand en tijdens de bouw.
- Aansluitend bij Governance Code Veiligheid in de Bouw.
- Voor omgevingsmanagers, KAM-medewerkers, projectleiders en uitvoerders.
- 1-daagse training.

De training bestaat uit 2 dagdelen en wordt in-company gegeven. Deelnemers ontvangen een cursusmap en certificaat van deelname. De kosten bedragen € 1800,- exclusief btw en catering. Minimaal 6 en maximaal 16 deelnemers.

Notities

Notities
